

Μια παγκόσμια δύναμη

Οι εξωτερικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μπορείτε να αναζητήσετε αυτό το φυλλάδιο και άλλες περιεκτικές και σαφείς πληροφορίες σχετικά με την ΕΕ στο Διαδίκτυο στο **europa.eu.int/comm/publications**

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας
Εκδόσεις
B-1049 Βρυξέλλες

Το κείμενο ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2004.

Εικονογράφιση εξωφύλλου: M&S

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2004

ISBN 92-894-7413-0

© Ευρωπαϊκές Κοινότητες, 2004
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή.

Printed in Belgium

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Μια παγκόσμια δύναμη

Οι εξωτερικές σχέσεις
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

Ρόλος της ΕΕ στο παγκόσμιο προσκήνιο	3
Πώς αντιμετωπίζει τις εξωτερικές σχέσεις της η ΕΕ	5
Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	8
Εμπορικά οφέλη για όλους	11
Εξάλειψη της φτώχειας μέσω της αειφόρου ανάπτυξης	13
Ανθρωπιστική βοήθεια	15
Οι εταίροι μας στον κόσμο	17
Άλλες πηγές ενημέρωσης	22

Ρόλος της ΕΕ στο παγκόσμιο προσκήνιο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί παγκόσμια δύναμη.

Έχει πληθυσμό 450 εκατ. κατοίκων — αριθμό μεγαλύτερο από το άθροισμα των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ρωσίας. Αποτελεί τη μεγαλύτερη εμπορική δύναμη του πλανήτη και παράγει το ένα τέταρτο του παγκόσμιου πλούτου. Προσφέρει περισσότερη ενίσχυση στις φτωχές χώρες από οποιοδήποτε άλλο χορηγό. Μόνο το δολάριο των ΗΠΑ είναι περισσότερο διαδεδομένο στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές από το νόμισμά της, το ευρώ.

Αρχικός στόχος της ΕΕ δεν ήταν να καταστεί παγκόσμια δύναμη. Όταν ιδρύθηκε, τα χρόνια που ακολούθησαν τον Β΄ Παγκόσμιο

Πόλεμο, είχε ως κύριο μέλημα τη συνένωση των κρατών και λαών της Ευρώπης. Καθώς όμως η Ένωση διευρυνόταν και αναλάμβανε όλο και περισσότερες αρμοδιότητες, χρειάστηκε να ορίσει με σαφήνεια τις σχέσεις της με τις υπόλοιπες περιοχές του πλανήτη. Όπως ακριβώς επιδίωξε την κατάργηση των φραγμών στο εμπόριο, την ανάπτυξη των φτωχότερων περιφερειών και την προώθηση της ειρηνικής συνεργασίας εντός των συνόρων της, έτσι τώρα η Ένωση συνεργάζεται με άλλες χώρες και διεθνείς οργανισμούς με σκοπό να προσφέρει σε όλους τους ανθρώπους τα οφέλη που πηγάζουν από τις ανοικτές αγορές, την οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα σε έναν όλο και πιο αλληλοεξαρτώ-

© Corbis / Van Parys Media

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνεργάζεται με άλλες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, για τη διάδοση της ειρήνης και της ευημερίας.

μενο κόσμο. Συγχρόνως, η ΕΕ προωθεί τα νόμιμα οικονομικά και εμπορικά της συμφέροντα σε διεθνές επίπεδο.

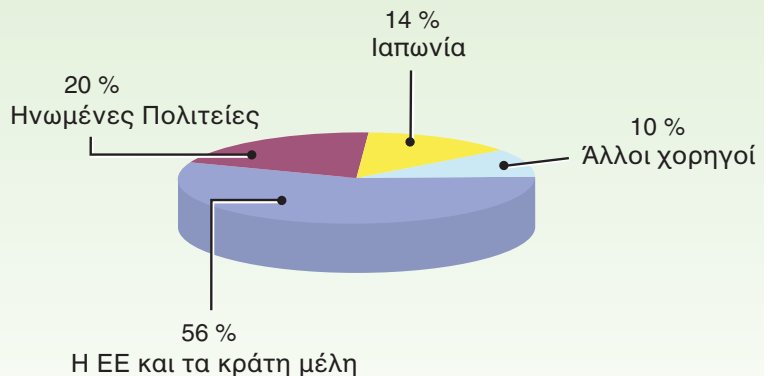
Μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις στις μέρες μας είναι η διάδοση της ειρήνης και της ασφάλειας πέρα από τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να ανταποκριθεί στην πρόκληση αυτή, η ΕΕ χαράσσει μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας η οποία της επιτρέπει να ενεργεί ως δύναμη σταθερότητας, συνεργασίας και κατανόησης στη διεθνή σκηνή.

Για περισσότερα από 40 χρόνια, ο ψυχρός πόλεμος είχε διαιρέσει το μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη σε δύο στρατόπεδα. Η λήξη του σήμανε τη δημιουργία μιας περισσότερο περίπλοκης και εύθραυστης παγκόσμιας τάξης, η οποία καθιστά αναγκαία την αύξηση της συμβολής της ΕΕ στην πρόληψη συγκρούσεων, τη διατήρηση της ειρήνης και την καταπολέμηση

της τρομοκρατίας. Η ΕΕ συγχρηματοδοτεί την πολιτική διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών στο Κοσσυφοπέδιο, παρέχει διαρκή οικονομική ενίσχυση στην Παλαιστινιακή Αρχή και συμβάλλει με 1 δισ. EUR στην ανασυγκρότηση του Αφγανιστάν. Στα δυτικά Βαλκάνια και στην κεντρική Αφρική το 2003, η ΕΕ πραγματοποίησε τις πρώτες αποστολές της στο πλαίσιο της νέας ευρωπαϊκής πολιτικής άμυνας και ασφάλειας. Έπονται και νέες αποστολές. Συμβάλλοντας στη δημιουργία ασφάλειας και σταθερότητας σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ επιτυγχάνει συγχρόνως την αύξηση της ασφάλειας στο εσωτερικό της.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνει πώς οι διάφορες χώρες μπορούν να ενώσουν με επιτυχία τις οικονομικές και πολιτικές δυνάμεις τους υπέρ του κοινού συμφέροντος. Αποτελεί υπόδειγμα ένωσης χωρών για άλλες περιοχές του πλανήτη.

Επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια, το 2002, από τις χώρες του ΟΟΣΑ

Πηγή: ΟΟΣΑ.

Πώς αντιμετωπίζει τις εξωτερικές σχέσεις της η ΕΕ

Από τη γέννησή της, τη δεκαετία του 1950, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύσσει σχέσεις με τις υπόλοιπες περιοχές του πλανήτη μέσω μιας κοινής πολιτικής για το εμπόριο, της αναπτυξιακής βοήθειας και των επίσημων συμφωνιών εμπορίου και συνεργασίας με επιμέρους χώρες ή ομάδες χωρών.

Τη δεκαετία του 1970 η ΕΕ άρχισε τη χορήγηση ανθρωπιστικής βοήθειας σε όσους την είχαν ανάγκη σε όλο τον κόσμο. Από το 1993, στο πλαίσιο της συνθήκης του Μάαστριχτ, ακολουθεί μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) ώστε να είναι σε θέση να αναλαμβάνει κοινή δράση εφόσον διακυβεύονται τα συμφέροντα της Ένωσης ως συνόλου. Η άμυνα καθίσταται σημαντική πτυχή της ΚΕΠΠΑ, καθώς η ΕΕ επιδιώκει την προώθηση και τη διατήρηση της σταθερότητας σε όλο τον κόσμο. Στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει την τρομοκρατία, το διεθνές έγκλημα, τη διακίνηση ναρκωτικών, τη λαθρομετανάστευση και παγκόσμια προβλήματα όπως αυτά του περιβάλλοντος, η Ένωση συνεργάζεται επίσης στενά με άλλες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

Η κοινή εμπορική πολιτική της ΕΕ λειτουργεί σε δύο επίπεδα. Πρώτον, στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχει

ενεργά στον καθορισμό των κανόνων για το πολυμερές σύστημα του παγκόσμιου εμπορίου. Δεύτερον, η ΕΕ διαπραγματεύεται χωριστά διμερείς εμπορικές συμφωνίες με διάφορες χώρες ή περιφερειακές ομάδες χωρών.

Η ΕΕ βοηθά τις αναπτυσσόμενες χώρες να αυξήσουν τις εξαγωγές τους.

Η βοήθεια και η συνεργασία για την ανάπτυξη, οι οποίες αρχικά επικεντρώνονταν στην Αφρική, επεκτάθηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 1970 στην Ασία, τη Λατινική Αμερική και τις χώρες της νότιας και της ανατολικής Μεσογείου. Απώτερος στόχος τους είναι η υποστήριξη της βιώσιμης μεγέθυνσης και ανάπτυξης στις χώρες εταίρους, έτσι ώστε αυτές να αποκτήσουν τα μέσα για την αντιμετώπιση και την εξάλειψη της φτώχειας. Είναι αναμφίβολα προς το συμφέρον της Ένωσης να υποστηρίζει τους εταίρους της και να τους ενθαρρύνει στις προσπάθειές τους για την επίτευξη της ανάπτυξης και της ευημερίας.

Πέρα από το εμπόριο και τις ενισχύσεις

Οι συμφωνίες της ΕΕ με τους εταίρους της σε όλον τον κόσμο δεν αφορούν μόνο το εμπόριο και την καθιερωμένη οικονομική και τεχνική αρωγή, αλλά προωθούν επίσης οικονομικές και άλλες μεταρρυθμίσεις και προσφέρουν υποστήριξη σε προγράμματα υπο-

δομών, υγείας και εκπαίδευσης. Παρέχουν επίσης το πλαίσιο για τον πολιτικό διάλογο και περιλαμβάνουν ρήτρα η οποία επιτρέπει στην Ένωση να αίρει ή να διακόπτει τις εμπορικές σχέσεις ή την παροχή ενίσχυσης εάν η χώρα εταίρος παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον, το 2003 η ΕΕ αποφάσισε ότι όλες οι νέες συμφωνίες πρέπει να περιλαμβάνουν ρήτρα με την οποία τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν τη δέσμευση να καταπολεμήσουν τη διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής.

Η ΕΕ οφείλει να μεριμνά ώστε οι διάφορες πτυχές των εξωτερικών της πολιτικών να εναρμονίζονται και να απευθύνουν ένα σαφές συνολικό μήνυμα. Για την επίτευξη του στόχου αυτού διόρισε ύπατο εκπρόσωπο για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας το 1999. Τον Ιούνιο του 2004, οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν κατ' αρχήν να δημιουργηθεί η θέση του υπουργού εξωτερικών της ΕΕ. Πρόκειται για μια από τις νέες ρυθμίσεις που προβλέπονται στη συνταγματική συνθήκη της ΕΕ.

Η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός και εκτός των συνόρων της. Δίνει έμφαση στα αστικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Επιδιώκει επίσης την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών καθώς και των μειονοτήτων και των εκτοπισμένων.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα περιλαμβάνονται στις συμφωνίες εμπορίου και συνεργασίας της ΕΕ με τους εταίρους της και ο σεβασμός τους αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη νέων χωρών στην Ένωση. Κατά τα τελευταία έτη η ΕΕ διεξήγαγε διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα με χώρες όπως η Κίνα και το Ιράν. Επέβαλε κυρώσεις για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε αρκετές χώρες, όπως η Σερβία, η Βιρμανία/Μιανμάρ και η Ζιμπάμπουε.

Η ΕΕ συμβάλλει επίσης στη χρηματοδότηση μιας σειράς δραστηριοτήτων υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η «Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα», στο πλαίσιο της οποίας διατίθενται περίπου 100 εκατ. EUR ετησίως για:

- την ενίσχυση της δημοκρατίας, της χρηστής διακυβέρνησης και του κράτους δικαίου,
- την προώθηση της κατάργησης της θανατικής ποινής παγκοσμίως,
- την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και της ατιμωρησίας των βασανιστών και την υποστήριξη της σύστασης διεθνών δικαστηρίων και ποινικών δικαστηρίων,
- την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, καθώς και των διακρίσεων κατά των μειονοτήτων και των ιθαγενών πληθυσμών.

Επιπλέον, η ΕΕ προσφέρει χαμηλότερους δασμούς για τις εισαγωγές από χώρες οι οποίες σέβονται τις βασικές συνθήκες και τους κανόνες εργασίας που θέσπισε η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι για όλους.

Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας

Η ιδέα ότι η Ευρώπη δεν πρέπει να είναι απλώς ισχυρή αλλά και να δρα ως τέτοια στο παγκόσμιο προσκήνιο ενθάρρυνε τα κράτη μέλη να συνεργαστούν για την υιοθέτηση μιας συνεκτικής προσέγγισης στη διεθνή πολιτική. Κατά τα προηγούμενα χρόνια πραγματοποιήθηκε αργή αλλά σταθερή πρόοδος.

Το πρώτο βήμα υπήρξε μια φιλόδοξη αλλά αναποτελεσματική προσπάθεια, στις αρχές της δεκαετίας του 1950, για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άμυνας από τα έξι ιδρυτικά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακολούθησε η διαδικασία της «ευρωπαϊκής πολιτικής συνεργασίας», η οποία δρομολογήθηκε το 1970, και αποσκοπούσε στο συντονισμό των θέσεων των κρατών μελών για επίκαιρα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Τα κράτη μέλη της ΕΕ εξέδιδαν όποτε μπορούσαν κοινές δηλώσεις. Όμως για ιδιαίτερα ευαίσθητα ζητήματα δεν κατόρθωναν πάντοτε να καταλήξουν στην απαιτούμενη ομόφωνη απόφαση.

Κατά τα τελευταία 15 έτη, η Ένωση επέτεινε τις προσπάθειές της για να διαδραματίσει έναν διεθνή πολιτικό ρόλο, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της ασφάλειας, ο οποίος να συνάδει με την οικονομική της ισχύ. Οι συγκρούσεις που ξέσπασαν στην Ευρώπη ύστερα από την πτώση του Τείχους του Βερολίνου το 1989 έκαναν τους ηγέτες της ΕΕ να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη ανάληψης κοινής δράσης. Πιο πρόσφατα ακόμη η καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας ενίσχυσε την πεποίθηση αυτή.

Τα διδάγματα των Βαλκανίων

Η αρχή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) επισημοποιήθηκε το 1992 με τη συνθήκη του Μάαστριχτ. Λίγους μόλις μήνες αργότερα ξέσπασε ο πόλεμος στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπάθησε χωρίς επιτυχία να διαμεσολαβήσει για

Δράση κατά των ναρκών

Τον Δεκέμβριο 1997, στην πρωτεύουσα του Καναδά, την Οττάβα, 122 κράτη υπέγραψαν τη συνθήκη για την απαγόρευση των ναρκών. Η συνθήκη αυτή απαγορεύει τη χρήση, την παραγωγή, τη μεταφορά και την αποθήκευση ναρκών κατά προσωπικού και τέθηκε σε ισχύ διεθνώς την 1η Μαρτίου 1999.

Οι διεθνείς προσπάθειες κατά των ναρκών συμβάλλουν στην προώθηση της παγκόσμιας ειρήνης και σταθερότητας και περιορίζουν το κόστος σε ανθρώπινες ζωές στις περιοχές που πλήττονται από νάρκες. Παραμένει μια από τις κύριες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία χρηματοδότησε με 40 εκατ. EUR τις προσπάθειες αυτές για την περίοδο 2000-2002 και μόνον.

την εξεύρεση πολιτικής λύσης στην κρίση εκείνη. Καθώς η ΕΕ δεν διέθετε ένοπλες δυνάμεις, τα κράτη μέλη της μπορούσαν να παρέμβουν αποκλειστικά στο πλαίσιο των δυνάμεων του ΟΗΕ και του ΝΑΤΟ που στάλθηκαν αργότερα στην περιοχή.

Τα διδάγματα από την εμπειρία αυτή δεν ξεχάστηκαν. Με νωπές τις μνήμες των πολέμων στα Βαλκάνια και των συγκρούσεων στην Αφρική τη δεκαετία του 1990, η ΕΕ δημιούργησε την ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΕΠΑΑ) εντός του συνολικού πλαισίου της ΚΕΠΠΑ.

Στο πλαίσιο της ΕΠΑΑ μπορούν να αναπτύσσονται στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις σε εστίες κρίσεων για την πραγματοποίηση ανθρωπιστικών επιχειρήσεων, τη διατήρηση της ειρήνης, τη διαχείριση κρίσεων, ακόμα και για την αποκατάσταση της ειρήνης. Τις στρατιωτικές επιχειρήσεις αναλαμβάνει δύναμη ταχείας αντίδρασης της ΕΕ, η οποία είναι μεν ανεξάρτητη από το ΝΑΤΟ αλλά έχει πρόσβαση στα μέσα που αυτό διαθέτει.

Οι πρώτες αποστολές που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ΕΠΑΑ ήταν στην πρώην Γιουγκοσλαβία, εκεί που η ΕΕ είχε αποτύχει στο παρελθόν. Τον Ιανουάριο του 2003 μια αστυνομική αποστολή της ΕΕ αντικατέστησε ειδική αστυνομική δύναμη των Ηνωμένων Εθνών στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, ενώ στρατιωτική δύναμη της ΕΕ αντικατέστησε τις

© ΕΚΑ

δυνάμεις του ΝΑΤΟ στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας τρεις μήνες αργότερα.

Κατά τα τελευταία χρόνια πραγματοποιήθηκαν προσπάθειες για τον εξορθολογισμό της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για την ΚΕΠΠΑ. Όμως εξακολουθεί να απαιτείται η ομοφωνία για τη λήψη των κυριότερων αποφάσεων —

Η ΕΕ διαθέτει τώρα το αναγκαίο δυναμικό για την ανάπτυξη στρατιωτικής ειρηνευτικής δύναμης.

κάτι που ήταν δύσκολο να επιτευχθεί στην ΕΕ των 15 κρατών μελών, και είναι τώρα ακόμα πιο δύσκολο στην ΕΕ των 25. Παρά τη δέσμευσή τους υπέρ της ΚΕΠΠΑ, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών δυσκολεύονται κάποτε να αλλάξουν τις εθνικές τους πολιτικές στο πνεύμα της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Οι δυσκολίες αυτές φάνηκαν με τις έντονες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ την άνοιξη του 2003 σχετικά με την έγκριση από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ του πολέμου κατά του Ιράκ από τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους.

Στη σύνοδο κορυφής του Δεκεμβρίου 2003, οι ηγέτες της ΕΕ ενέκριναν μια ευρωπαϊκή στρατηγική για την ασφάλεια. Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής αναγνωρίζεται το γεγονός ότι οι πολίτες στην Ευρώπη και αλλού αντιμετωπίζουν ενδεχόμενες απειλές από την τρομοκρατία, τη διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής και τη λαθρομετανάστευση. Κάθε μορφή απειλής χρειάζεται την κατάλληλη ανταπόκριση, για την οποία απαιτείται συχνά η διεθνής συνεργασία.

Προμηθείς, όχι Επιμηθείς

Οι βίαιες συγκρούσεις προκαλούν έναν απαράδεκτα υψηλό αριθμό ανθρώπινων θυμάτων, καταστροφές και σπατάλη πόρων. Τη δεκαετία του 1990, επτά βίαιες συγκρούσεις ανά τον πλανήτη κόστισαν στη διεθνή κοινότητα 200 δισ. EUR, τα οποία θα μπορούσαν να είχαν διατεθεί για ειρηνικούς σκοπούς. Για το λόγο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αποφασισμένη να αναλάβει ακόμα πιο αποτελεσματική δράση για την πρόληψη των συγκρούσεων πριν αυτές ξεσπάσουν.

Η ΕΕ χρησιμοποιεί ήδη ένα ευρύ φάσμα συμβατικών μέσων, συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής και χρηματοοικονομικής ενίσχυσης στις αναπτυσσόμενες χώρες, της οικονομικής συνεργασίας και των εμπορικών σχέσεων, της ανθρωπιστικής βοήθειας, των κοινωνικών και περιβαλλοντικών πολιτικών, καθώς και διπλωματικά μέσα όπως ο πολιτικός διάλογος και η διαμεσολάβηση. Χρησιμοποιεί όμως και τα νέα μέσα που παρέχει η ΕΠΑΑ, όπως η συλλογή πληροφοριών και η παρακολούθηση της τήρησης των διεθνών συμφωνιών για την πρόληψη ενδεχόμενων συγκρούσεων.

Σήμερα που ισχύς δεν σημαίνει πλέον κατ' ανάγκη και ασφάλεια, η ΕΕ οφείλει να είναι σε θέση να αντιδρά με ταχύτητα ευθύς μόλις προκύπτουν συγκεκριμένες καταστάσεις — και να ανταποκρίνεται με τον κατάλληλο συνδυασμό μέσων.

Εμπορικά οφέλη για όλους

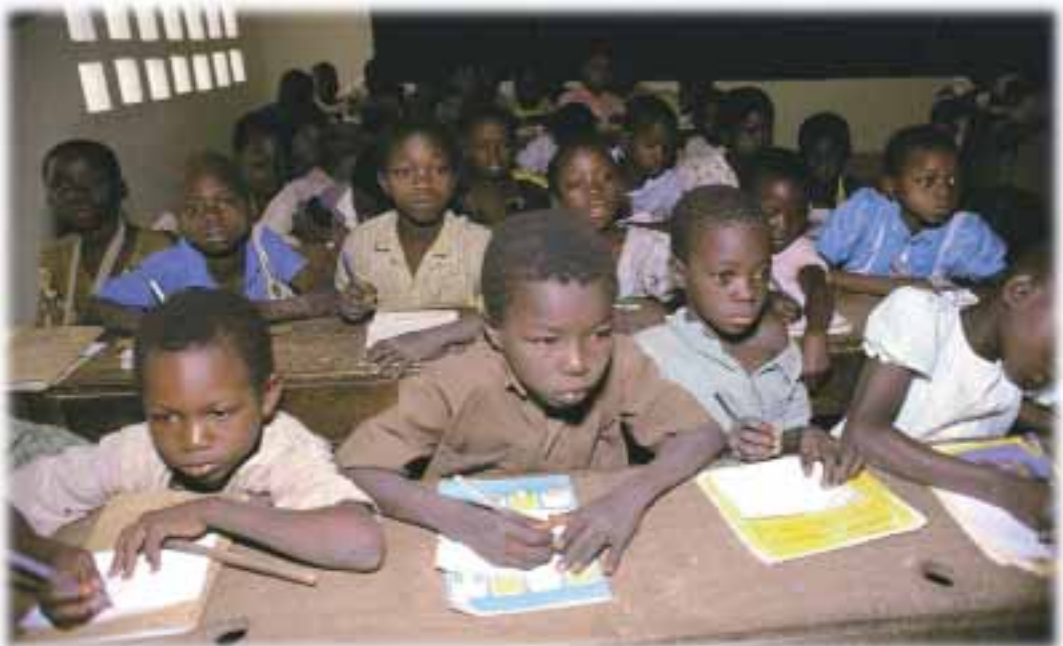
Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τη μεγαλύτερη εμπορική δύναμη του πλανήτη, η οποία αντιστοιχεί στο 20 % των παγκόσμιων εισαγωγών και εξαγωγών. Το άνοιγμα των αγορών των κρατών μελών της αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία της ΕΟΚ πριν από 50 περίπου χρόνια και εξασφαλίζει όλο και μεγαλύτερη ευημερία στα κράτη μέλη της. Για το λόγο αυτό η Ένωση πρωτοστατεί στις προσπάθειες για την απελευθέρωση του παγκόσμιου εμπορίου, γεγονός που θα αποβεί προς όφελος τόσο των πλούσιων όσο και των φτωχών χωρών.

Η ανάπτυξη του εμπορίου αναμένεται να δώσει ώθηση στην παγκόσμια ανάπτυξη προς όφελος όλων. Παρέχει τη δυνατότητα στους καταναλωτές να επιλέγουν από ένα ευρύ φάσμα προϊόντων. Ο ανταγωνισμός των εισαγόμενων με τα τοπικά προϊόντα μειώνει τις

τιμές και αυξάνει την ποιότητα. Η ΕΕ θεωρεί ότι η παγκοσμιοποίηση μπορεί να έχει οικονομικά οφέλη για όλους, περιλαμβανομένων των αναπτυσσομένων χωρών, εφόσον θεσπιστούν οι κατάλληλοι κανόνες σε πολυμερές επίπεδο και εφόσον καταβληθούν προσπάθειες για την ενσωμάτωση των αναπτυσσομένων χωρών στο παγκόσμιο εμπόριο.

Γι' αυτούς τους λόγους η Ευρωπαϊκή Ένωση διαπραγματεύεται με τους εταίρους της το άνοιγμα της αγοράς των αγαθών και των υπηρεσιών. Η ΕΕ αποσκοπεί στην ενίσχυση των αναπτυσσομένων χωρών εξασφαλίζοντάς τους καλύτερη πρόσβαση στην αγορά της βραχυπρόθεσμα, ενώ συγχρόνως τους παρέχει περισσότερο χρόνο για να ανοίξουν τις δικές τους αγορές στα ευρωπαϊκά προϊόντα. Παράλληλα, η ΕΕ μεταρρυθμίζει τη γεωργική της πολιτική —

Οι χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού διατηρούν μια ειδική σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

γεγονός που επίσης θα αποβεί προς όφελος των αναπτυσσομένων χωρών.

Ομαδικό πνεύμα

Σε ένα ομαδικό άθλημα απαιτούνται ισότιμες συνθήκες ανταγωνισμού, κανόνες που θα γίνονται σεβαστοί από όλες τις ομάδες καθώς και ένας διαιτητής για την εξασφάλιση της ευγενούς άμιλλας. Για αυτόν ακριβώς το λόγο η ΕΕ υποστηρίζει σταθερά τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), ο οποίος θεσπίζει ένα σύνολο κανόνων που συμβάλλουν στο άνοιγμα των παγκόσμιων αγορών και εξασφαλίζουν τη δίκαιη μεταχείριση όλων των συμμετεχόντων. Παρά την ανάγκη βελτιώσεων που έχει επισημανθεί, το σύστημα αυτό προσφέρει ένα βαθμό νομικής ασφάλειας και διαφάνειας στη διεξαγωγή του παγκόσμιου εμπορίου. Ο ΠΟΕ προβλέπει επίσης μια διαδικασία επίλυσης των διαφορών που προκύπτουν μεταξύ δύο ή περισσότερων εμπορικών εταίρων.

Η ΕΕ έχει διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στους διαδοχικούς γύρους των πολυμερών διαπραγματεύσεων για το άνοιγμα των παγκόσμιων αγορών. Δίνει ιδιαίτερη σημασία στο γύρο που έχει ήδη αρχίσει, γνωστό ως «Γύρος της Ντόχα για την ανάπτυξη», ο οποίος δρομολογήθηκε το 2001. Σκοπός του είναι η κατάργηση των εμποδίων για το άνοιγμα των αγορών, ιδίως προς όφελος των αναπτυσσομένων χωρών.

Το εμπόριο δεν περιορίζεται στο Γύρο της Ντόχα

Οι κανόνες για το εμπόριο είναι πολυμερείς, όμως το ίδιο το εμπόριο είναι διμερές — μεταξύ αγοραστών και πωλητών, εξαγωγέων

και εισαγωγέων. Για αυτόν ακριβώς το λόγο η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συνάψει μια σειρά διμερών εμπορικών συμφωνιών με επιμέρους χώρες και περιφερειακές ομάδες χωρών σε όλον τον πλανήτη. Η διεύρυνση της ΕΕ από 15 σε 25 κράτη μέλη το 2004 αυξάνει τη σημασία της ΕΕ ως εμπορικού εταίρου, ιδίως έναντι των γειτονικών της χωρών της Ανατολικής Ευρώπης και της Λεκάνης της Μεσογείου.

Η εμπορική πολιτική της ΕΕ συνδέεται στενά με την αναπτυξιακή της πολιτική. Οι δύο αυτές πολιτικές συγκλίνουν καθώς η Ένωση αναλαμβάνει τις ευθύνες της βοηθώντας τις αναπτυσσόμενες χώρες να καταπολεμήσουν τη φτώχεια και να ενταχθούν στην παγκόσμια οικονομία.

Έχει αναγνωριστεί προ πολλού το γεγονός ότι το εμπόριο μπορεί να δώσει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και στο παραγωγικό δυναμικό των φτωχών κρατών. Ήδη το 1971, στο πλαίσιο «του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων» (ΣΓΠ), η ΕΕ άρχισε τη μείωση ή την κατάργηση των δασμών και των ποσοστώσεων στις εισαγωγές της από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Επιπλέον, μέσω της πρωτοβουλίας «Όλα εκτός από όπλα», η οποία δρομολογήθηκε το 2001, η Ένωση παρέχει σε όλα τα προϊόντα (εκτός από τα όπλα) των 49 λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών του πλανήτη ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ.

Η ειδική σχέση της Ένωσης με τις 78 χώρες εταίρους της στην Αφρική, την Καραϊβική και τον Ειρηνικό (χώρες ΑΚΕ), σχέση η οποία βασίζεται στο εμπόριο και τη βοήθεια, χρονολογείται από το 1975 και αποτελεί παράδειγμα για το πώς οι πλούσιες χώρες μπορούν να βοηθήσουν τις φτωχότερες.

Εξάλειψη της φτώχειας μέσω της αειφόρου ανάπτυξης

Το ήμισυ σχεδόν των πόρων που διατίθενται ως βοήθεια προς τις φτωχές χώρες προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από τα επιμέρους κράτη μέλη της, γεγονός που καθιστά την ΕΕ τον μεγαλύτερο χορηγό βοήθειας παγκοσμίως. Όμως η βοήθεια για την ανάπτυξη δεν αποσκοπεί απλώς στην εξασφάλιση καθαρού νερού και ασφαλοστρωμένου οδικού δικτύου, όσο σημαντικά και αν είναι αυτά. Αποσκοπεί επίσης στην ενίσχυση των αναπτυσσομένων χωρών ώστε να βελτιώσουν τις εμπορικές επιδόσεις τους μέσω της παροχής πρόσβασης στην αγορά της ΕΕ. Η πρόσβαση αυτή

αναμένεται να τους επιτρέψει να αναπτύξουν και να ενισχύσουν το εξωτερικό τους εμπόριο αξιοποιώντας με τον τρόπο αυτό την παγκοσμιοποίηση.

Δεν έχουν επιτύχει όλες οι χώρες το στόχο αυτό. Παρόλο που η ομάδα των κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) έχει ιδιαίτερη σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, το ποσοστό που κατέχει στις αγορές της ΕΕ μειώνεται διαρκώς, ενώ η ομάδα αυτή περιθωριοποιείται όλο και περισσότερο στο παγκόσμιο εμπόριο.

Νερό για τη ζωή

Η πρόσβαση στο νερό και η δίκαια κατανομή των διασυνοριακών υδάτινων πόρων αποτελούν σημαντικά ζητήματα σε όλες τις περιοχές του πλανήτη και θα βρίσκονται μεταξύ των μεγαλύτερων αναπτυξιακών προκλήσεων του 21ου αιώνα. Η πρωτοβουλία της ΕΕ «Νερό για τη ζωή», η οποία δρομολογήθηκε το 2002, αποσκοπεί στην εξασφάλιση καθαρού νερού και ασφαλών υγειονομικών συνθηκών στις φτωχότερες περιοχές του πλανήτη, ιδίως στην Αφρική αλλά και στον Καύκασο και την κεντρική Ασία, τη Μεσόγειο και τη Λατινική Αμερική. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διαθέσει 1 δισ. EUR για τη χρηματοδότηση αυτής της πρωτοβουλίας.

Η πρόσβαση στο νερό αποτελεί παγκόσμια πρόκληση.

Για αυτόν ακριβώς το λόγο η στρατηγική της ΕΕ για την ανάπτυξη επικεντρώνεται επίσης στην παροχή βοήθειας στις φτωχές χώρες ώστε να βελτιώσουν τις υποδομές τους, να αναπτύξουν το παραγωγικό τους δυναμικό και να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των δημοσίων διοικήσεων και των φορέων τους. Με την υποστήριξη αυτή, ορισμένες χώρες θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχει το εμπόριο και να προσελκύσουν περισσότερες επενδύσεις ώστε να διευρύνουν την οικονομική τους βάση. Αυτό είναι αποφασιστικής σημασίας προκειμένου να μπορέσουν οι χώρες αυτές να ενσωματωθούν στην παγκόσμια οικονομία και να επιτύχουν βιώσιμη μεγέθυνση και ανάπτυξη.

Ειδικότερα, η Ένωση συνδυάζει το εμπόριο και τη βοήθεια με νέο τρόπο στην επόμενη γενιά «συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης», οι οποίες επί του παρόντος αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τις χώρες ΑΚΕ και αναμένεται να τεθούν σε ισχύ έως το 2008. Στόχος είναι να βοηθηθούν οι χώρες ΑΚΕ ώστε να συνεργαστούν με τις χώρες της περιοχής τους ως ένα βήμα προς την παγκόσμια ολοκλήρωση, καθώς επίσης να βοηθηθούν ώστε να δημιουργήσουν το κατάλληλο θεσμικό δυναμικό και να εφαρμόσουν τις αρχές της καλής διακυβέρνησης. Συγχρόνως η ΕΕ θα συνεχίσει το άνοιγμα των αγορών της στα προϊόντα της ομάδας ΑΚΕ και άλλων αναπτυσσομένων χωρών.

Γενναιόδωρη πολιτική

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της διαθέτουν περισσότερα από 30 δισ. EUR ετησίως για επίσημη ενίσχυση στις αναπτυσσόμενες χώρες, από τα οποία 6 δισ. EUR διατίθενται μέσω των οργάνων της ΕΕ. Η Ένωση έχει αναλάβει

τη δέσμευση να αυξήσει το ετήσιο συνολικό ποσό της ενίσχυσης σε 39 δισ. EUR έως το 2006. Παρόλο που τα μέλη της ΕΕ, όπως και άλλες βιομηχανικές χώρες, έχουν θέσει ως στόχο να διαθέτουν το 0,7 % του ΑΕΠ τους ετησίως ως βοήθεια για την ανάπτυξη, μόνον η Δανία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες και η Σουηδία έχουν επιτύχει το στόχο αυτό. Οι άλλες χώρες έχουν δεσμευθεί να καλύψουν τη διαφορά. Ο μέσος όρος για την ΕΕ ως σύνολο ανέρχεται στο 0,34 %, ποσοστό υψηλότερο από των Ηνωμένων Πολιτειών ή της Ιαπωνίας.

Απώτερος στόχος της πολιτικής της ΕΕ είναι να δοθεί στους κατοίκους των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών ο έλεγχος της ανάπτυξης τους. Για αυτόν ακριβώς το λόγο μεταξύ των προτεραιοτήτων της ΕΕ είναι η αντιμετώπιση των αιτίων που καθιστούν ευάλωτους αυτούς τους πληθυσμούς: η εξασφάλιση καλύτερης διατροφής και πόσιμου νερού· η βελτίωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, την απασχόληση, την καλλιεργούμενη γη και τις κοινωνικές υπηρεσίες· η βελτίωση των υποδομών και του περιβάλλοντος. Οι πρωτοβουλίες της ΕΕ αποσκοπούν επίσης στην εξάλειψη ασθενειών και την παροχή πρόσβασης σε φθηνά φάρμακα για την καταπολέμηση σύγχρονων πληγών όπως το HIV/AIDS. Η ΕΕ επιδιώκει επίσης τη μείωση του χρέους των φτωχών χωρών.

Αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι η ειρήνη αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αειφόρο ανάπτυξη, η Ένωση συμφώνησε το 2004 να συστήσει ένα ταμείο 250 εκατ. EUR, το «μέσο στήριξης της ειρήνης», με σκοπό την υποστήριξη των επιχειρήσεων ειρήνευσης και διαχείρισης των συγκρούσεων στην Αφρική.

Ανθρωπιστική βοήθεια

Σχεδόν κάθε εβδομάδα, εικόνες φυσικών καταστροφών ή καταστροφών που προκαλεί ο άνθρωπος γεμίζουν τις οθόνες των τηλεοράσεών μας και τις κύριες σελίδες των εφημερίδων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται στο κέντρο ενός δικτύου ρόλος του οποίου είναι η ανακούφιση του πόνου που προκαλούν στους ανθρώπους αυτές οι καταστροφές. Η ανθρωπιστική βοήθεια της ΕΕ παρέχεται άνευ όρων. Σκοπός της είναι η ενίσχυση των θυμάτων, ασχέτως φυλής, θρησκείας ή των πολιτικών πεποιθήσεων της κυβέρνησής τους.

Η ΕΕ δραστηριοποιείται σε όλες τις εστίες κρίσης του πλανήτη, όπως το Ιράκ, το Αφγανιστάν, τα Παλαιστινιακά Εδάφη και αρκετά μέρη της Αφρικής. Το ανθρωπιστικό της έργο είναι παγκόσμιες εμβέλειας και συχνά πραγματοποιείται σε «λησμονημένες» εστίες κρίσεων οι οποίες δεν προ-

σελκύουν τα φώτα της δημοσιότητας, όπως ο βόρειος Καύκασος (ιδίως η Τσετσενία), το Τατζικιστάν στην κεντρική Ασία, το Νεπάλ, η Σρι Λάνκα και η Κεντρική Αμερική.

Η Ένωση αξιοποιεί επίσης την πείρα της για να βοηθήσει διάφορους πληθυσμούς να προετοιμαστούν για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων καταστροφών σε χώρες και περιοχές υψηλού κινδύνου, οι οποίες πλήττονται συχνά από σεισμούς, τυφώνες, πλημμύρες ή ξηρασία.

Η ΕΕ παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια μέσω της Υπηρεσίας Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ECHO). Από την ίδρυσή της, το 1992, η ECHO αντιμετώπισε σοβαρές κρίσεις σε περισσότερες από 100 χώρες σε όλον τον κόσμο, προσφέροντας βασικό εξοπλισμό και προμήθειες έκτακτης ανάγκης στα θύματα το ταχύτερο δυνατόν. Από τον προϋπολογισμό της, ο οποίος υπερβαί-

Θύματα καταστροφών που έχουν μείνει άστεγα δέχονται έκτακτη βοήθεια από την ΕΕ.

νει τα 500 εκατ. EUR ετησίως, η ECHO χρηματοδοτεί επίσης ιατρικές ομάδες, ναρκοσυλλέκτες, μεταφορές και επιτελική υποστήριξη.

Η ECHO δεν διαθέτει τους αναγκαίους πόρους ώστε να επιτελέσει μόνη της όλο αυτό το έργο. Για το λόγο αυτό συνεργάζεται στενά με άλλες ανθρωπιστικές οργανώ-

σεις —μη κυβερνητικές οργανώσεις, ειδικευμένες υπηρεσίες του ΟΗΕ και το κίνημα του Ερυθρού Σταυρού /της Ερυθράς Ημισελήνου— για τη χορήγηση τροφίμων και εξοπλισμού, για την αποστολή σωστικών συνεργείων, για τη δημιουργία έκτακτων κινητών νοσοκομείων και για την εγκατάσταση προσωρινών συστημάτων τηλεπικοινωνιών.

Κοινή δράση στον κόσμο

Η ανθρωπιστική βοήθεια είναι ένας μόνο τομέας στον οποίο η ΕΕ συνεργάζεται στενά με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, ο ΠΟΕ, το ΝΑΤΟ, ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), το Συμβούλιο της Ευρώπης και περιφερειακές οργανώσεις στην Αφρική, την Αμερική, την Ασία και τον Ειρηνικό.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πιστεύει στην αναζήτηση πολύπλευρων λύσεων για τα παγκόσμια προβλήματα. Για το λόγο αυτό θεωρεί πολύ σημαντική την ύπαρξη ενός πραγματικά πολυμερούς συστήματος, με πυρήνα έναν ισχυρό Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Ο ΟΗΕ, με την καθολική εντολή και τη νομιμότητα που διαθέτει, κατέχει μια μοναδική θέση που του επιτρέπει να ανταποκρίνεται στις κοινές μας προκλήσεις.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ υποστηρίζουν αποφασιστικά τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας που εγκρίθηκαν από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών τον Σεπτέμβριο του 2000:

- εξάλειψη της έσχατης φτώχειας και πείνας,
- εξασφάλιση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλους,
- προώθηση της ισότητας των φύλων και παροχή εξουσίας στις γυναίκες,
- μείωση της παιδικής θνησιμότητας,
- βελτίωση της υγείας των μητέρων,
- καταπολέμηση του HIV/AIDS, της ελονοσίας και άλλων ασθενειών,
- εξασφάλιση της αειφορίας του περιβάλλοντος,
- δημιουργία μιας παγκόσμιας σύμπραξης για την ανάπτυξη.

Η ΕΕ ως οργανισμός επιδιώκει την προώθηση των στόχων αυτών δίνοντας έμφαση σε έξι τομείς προτεραιότητας στους οποίους μπορεί να αξιοποιήσει την ιδιαίτερη πείρα που διαθέτει: Πρόκειται για:

- το εμπόριο και την ανάπτυξη,
- την περιφερειακή συνεργασία,
- τις πολιτικές για τη μείωση της φτώχειας με σκοπό την ενίσχυση της υγείας και της εκπαίδευσης,
- τις υποδομές των μεταφορών,
- την ασφάλεια των τροφίμων και την αειφόρο ανάπτυξη της υπαίθρου,
- την ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων, της καλής διακυβέρνησης και του κράτους δικαίου.

Οι εταίροι μας στον κόσμο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συνάψει μια σειρά συμφωνιών σύνδεσης, συνεργασίας και εμπορίου οι οποίες καλύπτουν όλες τις περιοχές του πλανήτη, από την εγγύτερη γειτονία της στην Ευρώπη έως τους πλέον απομακρυσμένους εταίρους της στην Ασία και τον Ειρηνικό. Για τη διαχείριση των σχέσεων αυτών, η ΕΕ διοργανώνει τακτικά συνόδους κορυφής ή υπουργικές συναντήσεις με τους κυριότερους εταίρους της.

Η ΕΕ έχει αναπτύξει πάρα πολύ στενές σχέσεις με τέσσερις γειτονές της στη δυτική Ευρώπη: την Ελβετία, τη Νορβηγία, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν. Οι χώρες αυτές αποτελούν μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), έχουν ευθυγραμμιστεί με μεγάλα μέρη της νομοθεσίας της ΕΕ για την εσωτερική αγορά και ακολουθούν την ΕΕ σε άλλους τομείς πολιτικής. Με την εξαίρεση της Ελβετίας, συμμετέχουν όλες μαζί με την ΕΕ στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).

Η προετοιμασία για τις μελλοντικές διευρύνσεις

Τέσσερις χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης είναι υποψήφιες για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Βουλγαρία και η Ρουμανία αναμένεται να ενταχθούν στην Ένωση το 2007. Το χρονοδιάγραμμα για την ένταξη της Τουρκίας είναι λιγότερο σαφές. Η Τουρκία είναι ένας από τους παλαιότερους εταίρους της ΕΕ έχοντας υπογράψει ήδη το 1963 συμφωνία σύνδεσης, η οποία περιλαμβάνει τώρα τελωνειακή

ένωση. Υπέβαλε αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ το 1987. Η τέταρτη χώρα, η Κροατία, έγινε δεκτή ως υποψήφια από την ΕΕ τον Ιούνιο 2004. Η ημερομηνία της ένταξής της θα εξαρτηθεί από την ταχύτητα των εξαγωγικών διαπραγματεύσεων.

Μια άλλη χώρα των δυτικών Βαλκανίων, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ), υπέβαλε αίτηση τον Μάρτιο του 2004. Η υποβολή της αίτησης αποτελεί το πρώτο βήμα για την αποδοχή μιας χώρας ως υποψήφιας.

Η Τουρκία είναι μια από τις σημαντικότερες υποψήφιες χώρες για ένταξη στην ΕΕ.

© Grant Fain/Getty Images

Η Ρωσία είναι η μεγαλύτερη χώρα στην άμεση γειτονία της ΕΕ.

Μια ζώνη φιλικής γειτονίας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αποφασισμένη να φροντίσει ώστε η διεύρυνση του 2004 —και οποιεσδήποτε επόμενες διευρύνσεις— να μη δημιουργήσουν νέους φραγμούς μεταξύ της διευρυμένης Ένωσης και των γειτόνων της. Για αυτόν ακριβώς το λόγο προετοιμάζεται να αναπτύξει στενότερους δεσμούς με τους γείτονές της προς ανατολάς —τη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Μολδαβία και, ενδεχομένως, τη Λευκορωσία— και προς νότο (τις χώρες της Μεσογείου).

Στο πλαίσιο της «ευρωπαϊκής πολιτικής για τους νέους γείτονες», η ΕΕ προγραμματίζει την επέκτασή της στις χώρες αυτές, πολλών από τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής της αγοράς και την προσφορά σε αυτές επιπλέον εμπορικών παραχωρήσεων και χρηματοοικονομικής υποστήριξης. Ως αντάλλαγμα, οι γείτονες της ΕΕ καλούνται να αναλάβουν περισσότερες δεσμεύσεις υπέρ των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων και της οικονομίας της αγοράς και να σέβονται περισσότερο τα ανθρώπινα δικαιώματα. Καθώς η διεύρυνση φέρει την ΕΕ σε στενότερη επαφή με τους γείτονές της, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από πολιτική και κοινωνική αστάθεια, πολιτική της Ένωσης είναι να μοιραστεί την ευημερία και τη σταθερότητά της, εδραιώνοντας έτσι τη δική της ασφάλεια.

Καθώς οι γειτονικές χώρες αποτελούν ζώνες διάβασης λαθρομεταναστών, λαθρεμπόρων ναρκωτικών και διακινητών ανθρωπίνων όντων, η ΕΕ παρέχει βοήθεια σε ορισμένες από τις χώρες αυτές για τη βελτίωση της διαχείρισης των συνόρων τους και των διαδικασιών μετανάστευσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι χώρες των δυτικών Βαλκανίων δημιούργησαν από κοινού τη «διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης» η οποία, εκτός από την Κροατία και την ΠΓΔ της Μακεδονίας, καλύπτει την Αλβανία, τη Βοσνία, την Ερζεγοβίνη, συν τη Σερβία και το Μαυροβούνιο. Παρόλο που απώτερος στόχος είναι η ένταξή τους στην ΕΕ στο μέλλον, έχει δοθεί στις χώρες αυτές ελεύθερη πρόσβαση στις αγορές της ΕΕ και τους παρέχεται υποστήριξη από την ΕΕ για τα προγράμματα των εσωτερικών τους μεταρρυθμίσεων. Ως επόμενο βήμα μπορούν να διαπραγματευθούν «συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης» με την Ένωση, όπως ακριβώς έκαναν η Κροατία και η ΠΓΔ της Μακεδονίας, πριν υποβάλουν τελικά αίτηση για ένταξή τους στην ΕΕ.

Η Ρωσία, η Ουκρανία, η Μολδαβία και οι περισσότερες χώρες του νοτίου Καυκάσου και της κεντρικής Ασίας έχουν συνάψει συμφωνίες με την ΕΕ σχετικά με το εμπόριο, την πολιτική συνεργασία, την προστασία του περιβάλλοντος και τη συνεργασία σε επιστημονικούς και πολιτιστικούς τομείς. Με τον μεγαλύτερο γείτονά της, τη Ρωσία, η ΕΕ αναπτύσσει ένα σημαντικό πρόγραμμα συνεργασίας σε ένα ευρύ φάσμα τομέων.

Οι χώρες αυτές ενισχύονται επίσης από το πρόγραμμα παροχής βοήθειας Tacis της ΕΕ, ο προϋπολογισμός του οποίου ανέρχεται σε 3,14 δισ. EUR για την περίοδο 2000-2006. Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί σχέδια που αφορούν τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις, τα δίκτυα υποδομών, την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, την προστασία του περιβάλλοντος και την αγροτική οικονομία.

Στο πλαίσιο της «διαδικασίας της Βαρκελώνης», η ΕΕ έχει αναλάβει

να δημιουργήσει ένα χώρο ελεύθερου εμπορίου με τους μεσογειακούς γείτονές της έως το 2010. Ο χώρος αυτός πρόκειται να περιλάβει τις αραβικές χώρες της νότιας και της ανατολικής Μεσογείου, το Ισραήλ και τα Παλαιστινιακά Εδάφη. Το εμπόριο μεταξύ της Ένωσης και κάθε χώρας εταίρου απελευθερώνεται, ενώ οι χώρες αυτές καταβάλλουν προσπάθειες για την ανάπτυξη του εμπορίου μεταξύ τους. Για παράδειγμα, το 2004, το Μαρόκο, η Ιορδανία και η Τυνησία υπέγραψαν τη «συμφωνία του Αγαδίν» — μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ τους.

Στην ίδια τη Μέση Ανατολή, η ΕΕ διαπραγματεύεται συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με τα έξι κράτη του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου (το Μπαχρέιν, το Κουβέιτ, το Ομάν, το Κατάρ, τη Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα). Η ΕΕ υποστηρίζει επίσης τις προσπάθειες για την ανασυγκρότηση του Ιράκ.

Διατλαντικοί δεσμοί

Η διατλαντική εταιρική σχέση με τις Ηνωμένες Πολιτείες είναι αποφασιστικής σημασίας για τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ. Το διατλαντικό εμπόριο και οι επενδύσεις ανέρχονται σε σχεδόν 1 δισ. EUR την ημέρα. Η Ουάσιγκτον υποστηρίζει εδώ και χρόνια την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η ΕΕ και οι ΗΠΑ έχουν πολλές κοινές αξίες και κοινά συμφέροντα, παρόλο που κάποτε παρατηρούνται διαφορές στην έμφαση που δίνεται και στην προσέγγιση που ακολουθείται από τις δύο πλευρές.

Δεδομένου του όγκου των διμερών εμπορικών τους σχέσεων (στις ΗΠΑ κατευθύνεται το 25 % των εξαγωγών της ΕΕ και από αυτές προέρχεται το 20 % των εισαγωγών της), δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι παρατηρούνται κάποτε διαφωνίες μεταξύ των δύο πλευρών. Παρόλο που οι διαφορές αυτές προσελκύουν τους προβολείς της δημοσιότητας, αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 2 % του συνολικού διατλαντικού εμπορίου. Ο τρόπος με τον οποίο η ΕΕ και οι ΗΠΑ αντιμετώπισαν ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος σχετικά με το δίκαιο του ανταγωνισμού ή με την αναγνώριση των τεχνικών προτύπων της άλλης πλευράς αποτέλεσε υπόδειγμα για τις σχέσεις της Ένωσης με άλλες χώρες, όπως η Ιαπωνία και ο Καναδάς.

Με τον Καναδά η ΕΕ έθεσε σε εφαρμογή το 2004 δύο πρωτοποριακές πρωτοβουλίες για την εμπάθυνση των σχέσεων των δύο πλευρών. Η μία αφορά τη δημιουργία ενός πλαισίου εταιρικής σχέσης ΕΕ-Καναδά για τη συνεργασία σε ζητήματα παγκόσμιας εμβέλειας. Η άλλη αφορά τη διαπραγμάτευση μιας νέας συμφωνίας για την ενίσχυση του εμπορίου και των επενδύσεων μεταξύ των δύο πλευρών.

Σιγκαπούρη: η πύλη
για τις επιχειρηματικές
σχέσεις στην Ασία.

© Michaux

Η προσέγγιση με την Ασία

Παρόλο που η Κίνα και η Ιαπωνία αποτελούν τους μεγαλύτερους εμπορικούς εταίρους της στην Ασία, η πλέον μακροχρόνια σχέση της ΕΕ είναι με τα επτά κράτη μέλη του Συνδέσμου των Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN). Η σχέση αυτή δημιουργήθηκε το 1972 και επιστημοποιήθηκε με συμφωνία συνεργασίας το 1980. Ο ASEAN ανέλαβε την πρωτοβουλία της διεύρυνσης των σχέσεων με την ΕΕ, δημιουργώντας τη διαδικασία που είναι γνωστή ως ASEM (Συνάντηση Ασίας-Ευρώπης) και στην οποία συμμετέχουν επίσης η Ιαπωνία, η Κίνα και η Νότια Κορέα. Η ASEM πραγματοποιεί σύνοδο κορυφής κάθε δύο χρόνια.

Κατά τα τελευταία έτη η ΕΕ έχει εντείνει τις σχέσεις της με την Ιαπωνία. Ένα πρόγραμμα δράσης ΕΕ-Ιαπωνίας, το οποίο εγκρίθηκε το 2001, διευρύνει το πεδίο της διμερούς συνεργασίας πέρα από το εμπόριο και τις επενδύσεις ώστε να καλύπτονται πολιτικά και πολιτιστικά θέματα. Η Ευρώπη αποτελεί πλέον τη μεγαλύτερη

πηγή ξένων άμεσων επενδύσεων προς την Ιαπωνία και τον μεγαλύτερο αποδέκτη ιαπωνικών επενδύσεων, υπερβαίνοντας τις ΗΠΑ και την Κίνα.

Δεδομένου του αυξανόμενου πολιτικού βάρους τόσο της ΕΕ όσο και της Κίνας σε παγκόσμιο επίπεδο, οι σχέσεις τους αναπτύσσονται με δυναμισμό κατά τα τελευταία έτη, με ιδιαίτερη έμφαση στον πολιτικό διάλογο, τις τομεακές συμφωνίες και τις ανταλλαγές μεταξύ των θεσμικών οργάνων. Όσον αφορά το εμπόριο, η Κίνα αποτελεί πλέον τον δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της ΕΕ εκτός της Ευρώπης — μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες και πριν από την Ιαπωνία. Η ΕΕ αποτελεί μια από τις κύριες πηγές ξένων επενδύσεων προς την Κίνα.

Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ινδίας καθώς και η σημαντικότερη πηγή ξένων επενδύσεων προς αυτή. Αφότου πραγματοποίησαν την πρώτη σύνοδο κορυφής τον Ιούνιο 2000, οι σχέσεις μεταξύ των δύο πλευρών ακμάζουν και, εκτός από το εμπόριο, περιλαμβάνουν επίσης τον πολιτικό διάλογο, συναντή-

σεις κορυφής μεταξύ επιχειρηματιών, την πολιτιστική συνεργασία και κοινά ερευνητικά προγράμματα.

Οι σχέσεις με τη Λατινική Αμερική

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον δεύτερο σημαντικότερο εταίρο της Λατινικής Αμερικής, τη σημαντικότερη πηγή ξένων άμεσων επενδύσεων προς αυτήν και τον κύριο χορηγό αναπτυξιακής βοήθειας στην περιοχή.

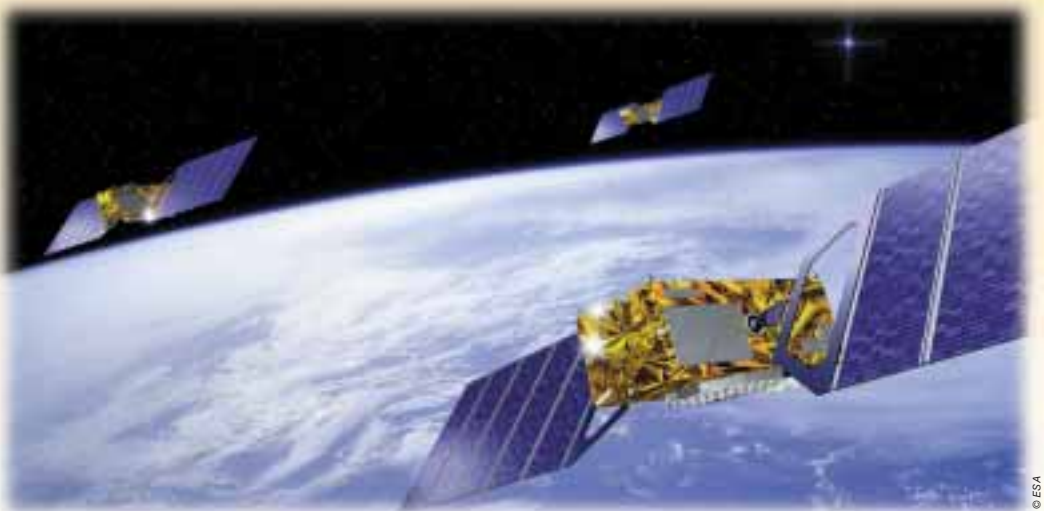
Ανά διετία η ΕΕ και όλες οι χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής διοργανώνουν σύνοδο κορυφής των δύο περιοχών, στην οποία εξετάζεται ένα ευρύ φάσμα θεμάτων — πολιτικών, οικονομικών, εκπαιδευτικών, επιστημονικών, τεχνολογικών, πολιτιστικών και κοινωνικών. Όλες οι χώρες της Λατινικής Αμερικής, ομαδικά ή κατ' ιδίαν, συνδέονται πλέον με την Ένωση μέσω συμφωνιών σύνδεσης, συνεργασίας ή εμπορίου.

Η ΕΕ διαπραγματεύεται συμφωνία σύνδεσης με τη Mercosur (Βραζιλία, Αργεντινή, Παραγουάη και

Η Κίνα και η Ινδία συμμετέχουν στο πρόγραμμα Galileo

Η Κίνα και η Ινδία αποφάσισαν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα Galileo, το δορυφορικό σύστημα πλοήγησης της ΕΕ. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη της επιθυμίας των ασιατικών χωρών να υπερβούν το στενό πλαίσιο των εμπορικών σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το σύστημα Galileo, το οποίο θα τεθεί σε λειτουργία το 2008, θα αποτελεί μια ακριβέστερη εναλλακτική δυνατότητα σε σχέση με το δίκτυο δορυφόρων του παγκόσμιου συστήματος εντοπισμού στίγματος (GPS) των ΗΠΑ. Το Galileo θα χρησιμοποιείται κυρίως για τον γεωγραφικό εντοπισμό οχημάτων και άλλων μέσων συγκοινωνίας καθώς και για επιστημονική έρευνα, για τη διαχείριση των γαιών και για την παρακολούθηση καταστροφών. Θα περιλαμβάνει επίσης κυβερνητικές εφαρμογές οι οποίες θα είναι προσβάσιμες μόνον στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Το σύστημα Galileo καλύπτει τον πλανήτη.

Ουρουγουάη), η οποία περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας ζώνης ελεύθερου εμπορίου μεταξύ των δύο ομάδων.

Στο τέλος του 2003, η ΕΕ συνήψε δύο χωριστές συμφωνίες πολιτικού διαλόγου και συνεργασίας, μία με την Κοινότητα των Άνδεων και μία με την Κεντρική Αμερική. Το επόμενο βήμα θα είναι η διαπραγμάτευση συμφωνιών σύνδεσης με τις δύο αυτές ομάδες κρατών. Το 1997 και το 2002 αντίστοιχως η Ευρωπαϊκή Ένωση συνήψε συμφωνίες σύνδεσης (συμπεριλαμβανομένων ρυθμίσεων ελευθέρων συναλλαγών) με το Μεξικό και τη Χιλή.

Η εταιρική σχέση με την Αφρική

Εκτός από τους παραδοσιακούς της δεσμούς με τις χώρες της Αφρικής μέσω των μεσογειακών συμφωνιών ή των συμφωνιών με τις χώρες ΑΚΕ, η ΕΕ έχει δρομο-

λογήσει έναν νέο διάλογο με την Αφρικανική Ένωση (ΑΕ).

Στο διάλογο αυτό περιλαμβάνεται η πρόληψη και η επίλυση συγκρούσεων, ενώ η ΕΕ υποστηρίζει τις ειρηνευτικές προσπάθειες της ΑΕ και των Ηνωμένων Εθνών στην αφρικανική ήπειρο.

Η εταιρική σχέση ΕΕ-Αφρικής περιλαμβάνει επίσης την περιφερειακή οικονομική συνεργασία, την ολοκλήρωση και το εμπόριο, την καταπολέμηση της ξηρασίας και της απερίθωτης, τα μέτρα κατά του HIV/AIDS και άλλων μεταδοτικών νόσων, την επισιτιστική ασφάλεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Άλλες πηγές ενημέρωσης

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις διάφορες πτυχές των εξωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορείτε να επισκεφθείτε τον ιστοχώρο europa.eu.int/comm/world/. Στον ιστοχώρο αυτόν μπορείτε να βρείτε πληροφορίες σχετικά με ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, για τη διεύρυνση, το εξωτερικό εμπόριο, την αναπτυξιακή πολιτική, την ανθρωπιστική βοήθεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Για πληροφορίες σχετικά με την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας επισκεφθείτε τον ιστοχώρο ue.eu.int/pesc

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Μια παγκόσμια δύναμη **Οι εξωτερικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Σειρά Η Ευρώπη σε εξέλιξη

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2004 — 22 σ. — 16,2 x 22,9 cm

ISBN 92-894-7413-0

Το μέγεθος και μόνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης από οικονομικής, εμπορικής και χρηματοπιστωτικής άποψης την καθιστά παγκόσμια δύναμη. Έχει συνάψει μια σειρά συμφωνιών με τις περισσότερες χώρες και περιοχές του πλανήτη. Η μεγαλύτερη διεθνής εμπορική δύναμη και πατρίδα του ευρώ —το δεύτερο πιο διαδεδομένο νόμισμα παγκοσμίως—, η ΕΕ διαθέτει 500 εκατ. EUR το μήνα σε προγράμματα παροχής βοήθειας στις πέντε ηπείρους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει σε εφαρμογή μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, ώστε να μπορούν τα μέλη της να δρουν από κοινού στο παγκόσμιο προσκήνιο ως μια κοινή δύναμη σταθερότητας, συνεργασίας και κατανόησης. Συγχρόνως, η ΕΕ αναπτύσσει ένα αμυντικό δυναμικό και έχει αναλάβει τις πρώτες της ειρηνευτικές αποστολές. Συμμετέχει επίσης στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Συμβάλλοντας στην οικοδόμηση της ασφάλειας και της σταθερότητας σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ συμβάλλει συγχρόνως στο να καταστεί ασφαλέστερη η ζωή των πολιτών της.

Η ΕΕ δραστηριοποιείται ιδιαίτερα στην προώθηση των ανθρώπινων πτυχών των διεθνών σχέσεων, όπως η αλληλεγγύη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η δημοκρατία.

Άλλες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Πληροφορίες σε όλες τις γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρέχονται από το Internet, μέσω του εξυπηρετητή Euroρα (<http://europa.eu.int>).

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν εκατοντάδες τοπικά κέντρα πληροφόρησης της ΕΕ. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πιο κοντινού σε σας κέντρου στον εξής δικτυακό τόπο: europa.eu.int/comm/relays/index_el.htm

Η Άμεση Ευρώπη είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνείτε με την υπηρεσία αυτή καλώντας τον αριθμό ατελούς κλήσης: **00 800 6 7 8 9 10 11** [ή τηλεφωνώντας με πληρωμή στον αριθμό (32-2) 299 96 96 όταν βρίσκεστε εκτός της ΕΕ] ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέσω europa.eu.int/europedirect

Για πληροφορίες και δημοσιεύματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα ελληνικά, μπορείτε να απευθυνθείτε:

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Γραφείο αντιπροσωπείας στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 2
ΤΘ 30284
GR-10674 Αθήνα
Τηλ. (30) 21 07 27 21 00
Φαξ (30) 21 07 24 46 20
Διαδίκτυο: www.ee.gr
Ηλεκτρ. ταχ.: Burath@cec.eu.int

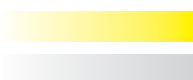
ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Γραφείο για την Ελλάδα

Λεωφόρος Αμαλίας 8
GR-10557 Αθήνα
Τηλ. (30) 21 03 27 89 00
Φαξ (30) 21 03 31 15 40
Διαδίκτυο: www.europarl.eu.int
Ηλεκτρ. ταχ.: EPAthina@europarl.eu.int

Γραφεία της Επιτροπής υπάρχουν και στις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης και σε άλλα μέρη του κόσμου.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Υποψήφιες χώρες

EL

Το μέγεθος και μόνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης από οικονομικής, εμπορικής και χρηματοπιστωτικής άποψης την καθιστά παγκόσμια δύναμη. Έχει συνάψει μια σειρά συμφωνιών με τις περισσότερες χώρες και περιοχές του πλανήτη. Η μεγαλύτερη διεθνής εμπορική δύναμη και πατρίδα του ευρώ — το δεύτερο πιο διαδεδομένο νόμισμα παγκοσμίως —, η ΕΕ διαθέτει 500 εκατ. EUR το μήνα σε προγράμματα παροχής βοήθειας στις πέντε ηπείρους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει σε εφαρμογή μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, ώστε να μπορούν να μέλη της να δρουν από κοινού στο παγκόσμιο προσκήνιο ως μια κοινή δύναμη σταθερότητας, συνεργασίας και κατανόησης. Συγχρόνως, η ΕΕ αναπτύσσει ένα αμυντικό δυναμικό και έχει αναλάβει τις πρώτες της ειρηνευτικές αποστολές. Συμμετέχει επίσης στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Συμβάλλοντας στην οικοδόμηση της ασφάλειας και της σταθερότητας σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ συμβάλλει συγχρόνως στο να καταστεί ασφαλέστερη η ζωή των πολιτών της.

Η ΕΕ δραστηριοποιείται ιδιαίτερα στην προώθηση των ανθρωπίνων πτυχών των διεθνών σχέσεων, όπως η αλληλεγγύη, τα ανθρωπίνια δικαιώματα και η δημοκρατία.

Υπηρεσία Εκδόσεων

Publications.eu.int

ISBN 92-894-7413-0

9 789289 474139 >